

Taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus

Asetus taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen voimaansaattamisesta 16.1.1976/106 («SopS» «6/1976»)

Ulkoasiainministerin esittelystä säädetään:

Yhdistyneiden Kansakuntien yleiskokouksen 16 päivänä joulukuuta 1966 hyväksymä taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus, jonka määräykset eduskunta on hyväksynyt niiltä osin kuin ne vaativat eduskunnan suostumuksen, jonka tasavallan presidentti on 23 päivänä kesäkuuta 1975 ratifioinut ja jonka ratifioimiskirja on talletettu Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin huostaan, on voimassa 3 päivästä tammikuuta 1976 niin kuin siitä on sovittu.

Taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus

Sopimukseen kohdistuvat muutokset ja ilmoitukset:

SopS 15/2014

SopS 16–17/2014

Tämän yleissopimuksen sopimusvaltiot,

katsoen, että Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan periaatteiden mukaisesti ihmiskunnan kaikkien jäsenten synnynnäisen arvon sekä yhtäläisten ja luovuttamattomien oikeuksien tunnustaminen muodostavat vapauden, oikeudenmukaisuuden ja rauhan perustan maailmassa,

tunnustaen, että nämä oikeudet johtuvat ihmisen synnynnäisestä arvosta,

tunnustaen, että ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen mukaisesti vapaiden, pelosta ja puutteesta vapautta nauttivien ihmisten ihanne voidaan saavuttaa vain, jos luodaan olosuhteet, joissa jokainen saattaa nauttia taloudellisista, sosiaalisista ja sivistyksellisistä oikeuksistaan sekä kansalaisoikeuksistaan ja poliittisista oikeuksistaan,

katsoen, että Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirja velvoittaa valtioita edistämään ihmisoikeuksien ja -vapauksien yleismaailmallista kunnioittamista ja noudattamista,

tietoisina siitä, että jokaisella ihmisellä on velvollisuuksia toisia ihmisiä ja sitä yhteisöä kohtaan, johon hän kuuluu, ja että hän on velvollinen edistämään ja noudattamaan tässä yleissopimuksessa tunnustettuja oikeuksia,

ovat sopineet seuraavista artikloista:

I osa

1 artikla

1. Kaikilla kansoilla on itsemääräämisoikeus. Tämän oikeuden nojalla ne määräävät vapaasti poliittisen asennoitumisensa ja pyrkivät vapaasti taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten olojensa kehittämiseen.
2. Kansat voivat vapaasti omiin tarkoituksiinsa käyttää luonnonrikkauksiaan ja -varojaan, mikäli se ei vahingoita yhteisen edun periaatteeseen perustuvan kansainvälisen taloudellisen yhteistyön ja kansainvälisen oikeuden velvoituksia. Missään tapauksessa ei kansalta voida riistää sen omia ehtoja.
3. Kaikkien tämän yleissopimuksen sopimusvaltioiden, mukaan lukien ne valtiot, jotka ovat vastuussa itsemääräämisoikeutta vailla olevien alueiden ja huoltohallintoalueiden hallinnosta, tulee edistää kansojen itsemääräämisoikeuden toteuttamista ja kunnioittaa tätä oikeutta Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan määräysten mukaisesti.

Huomautus:

Ks. Suomen perustusL **731/1999** <<https://www.edilex.fi/lainsaadanto/19990731>> 1, 2 ja 4 § ja Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirja SopS **1/1956** <<https://www.edilex.fi/valtiosopimukset/19560001>> I luku 1 art. 2 k.

II osa

2 artikla

1. Jokainen tämän yleissopimuksen sopimusvaltio sitoutuu sekä erikseen että varsinkin talouden ja tekniikan alalla kansainvälisen avun ja yhteistoiminnan kautta täysimääräisesti käytettävissä olevien voimavarojensa mukaan ryhtymään toimenpiteisiin kaikin soveltuvin keinoin ja varsinkin lainsäädäntötoimenpitein tässä yleissopimuksessa tunnustettujen oikeuksiensa toteuttamiseksi asteittain kokonaisuudessaan.
2. Sopimusvaltiot sitoutuvat takaamaan, että tässä yleissopimuksessa mainittuja oikeuksia käytetään ilman minkäänlaista rotuun, väriin, sukupuoleen, kieleen, uskontoon, poliittiseen tai muuhun mielipiteeseen, kansalliseen tai yhteiskunnalliseen alkuperään, omaisuuteen, syntyperään tai muuhun seikkaan perustuvaa syrjintää.
3. Kehitysmaat voivat ottaen asianmukaisesti huomioon ihmisoikeudet ja kansantaloutensa määrätä, missä laajuudessa ne tulevat takaamaan tässä yleissopimuksessa tunnustettu taloudelliset oikeudet muukalaisille.

Huomautus:

Vrt. Suomen perustusL **731/1999** <<https://www.edilex.fi/lainsaadanto/19990731>> 6 §, YhdenvertaisuusL **1325/2014** <<https://www.edilex.fi/lainsaadanto/20141325>>, TyösopimusL **55/2001** <<https://www.edilex.fi/lainsaadanto/20010055>> 2 luku 2 §, L naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta **609/1986** <<https://www.edilex.fi/lainsaadanto/19860609>>, LastensuojeluL **417/2007** <<https://www.edilex.fi/lainsaadanto/20070417>> 5 §, L lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta **361/1983** <<https://www.edilex.fi/lainsaadanto/19830361>>, RikosL **39/1889** <<https://www.edilex.fi/lainsaadanto/18890039001>> 11 luku 11 § ja 47 luku 3 §. Vrt. myös KP-sopimus SopS **7-8/1976** <<https://www.edilex.fi/valtiosopimukset/19760008>> 2, 24 ja 26 art.,

Kaikkinaisen rotusyrjinnän poistamista koskeva kansainvälinen yleissopimus SopS [37/1970](https://www.edilex.fi/valtiosopimukset/19700037) <<https://www.edilex.fi/valtiosopimukset/19700037>>, Kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskeva yleissopimus SopS [67–68/1986](https://www.edilex.fi/valtiosopimukset/19860068) <<https://www.edilex.fi/valtiosopimukset/19860068>> ja [Euroopan unionin perusoikeuskirja](https://www.edilex.fi/eu-lainsaadanto/32016P0001) <<https://www.edilex.fi/eu-lainsaadanto/32016P0001>> 21 art.

3 artikla

Tämän yleissopimuksen sopimusvaltiot sitoutuvat takaamaan miehille ja naisille yhtäläisen oikeuden kaikkien tässä yleissopimuksessa mainittujen taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien nauttimiseen.

Huomautus:

Ks. Suomen perustusL [731/1999](https://www.edilex.fi/lainsaadanto/19990731) <<https://www.edilex.fi/lainsaadanto/19990731>> 6 § ja L naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta [609/1986](https://www.edilex.fi/lainsaadanto/19860609) <<https://www.edilex.fi/lainsaadanto/19860609>>. Ks. myös KP-sopimus SopS [7–8/1976](https://www.edilex.fi/valtiosopimukset/19760008) <<https://www.edilex.fi/valtiosopimukset/19760008>> 2 ja 24–26 art., Kaikkinaisen rotusyrjinnän poistamista koskeva kansainvälinen yleissopimus SopS [37/1970](https://www.edilex.fi/valtiosopimukset/19700037) <<https://www.edilex.fi/valtiosopimukset/19700037>>, Kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskeva yleissopimus SopS [67–68/1986](https://www.edilex.fi/valtiosopimukset/19860068) <<https://www.edilex.fi/valtiosopimukset/19860068>> ja [Euroopan unionin perusoikeuskirja](https://www.edilex.fi/eu-lainsaadanto/32016P0001) <<https://www.edilex.fi/eu-lainsaadanto/32016P0001>> 21 art.

4 artikla

Tämän yleissopimuksen sopimusvaltiot tunnustavat, että niiden oikeuksien nauttimisen osalta, jotka valtio on tämän yleissopimuksen mukaisesti suonut, valtio voi rajoittaa näitä oikeuksia laissa säädetyllä tavalla ja vain siinä laajuudessa kuin se on sopusoinnussa oikeuksien luonteen kanssa sekä yksinomaan tarkoituksin edistää yleistä hyvinvointia demokraattisessa yhteiskunnassa.

5 artikla

1. Minkään tässä yleissopimuksessa ei saa tulkita suovan millekään valtiolle, ryhmälle tai henkilölle mitään oikeutta ryhtyä sellaiseen toimintaan tai suorittaa sellaista tekoa, jonka tarkoituksena on tehdä tyhjäksi jokin tässä yleissopimuksessa tunnustettu oikeus tai vapaus tai rajoittaa sitä enemmän kuin yleissopimuksessa on sallittu.

2. Mitään rajoitusta tai poikkeusta ihmisen perusoikeuksista, jotka on tunnustettu tai jotka ovat voimassa jossakin sopimusvaltiossa lain tai muiden säädösten, yleissopimusten tai tavan nojalla, ei saa hyväksyä sillä perusteella, että tämä yleissopimus ei tunnusta tällaisia oikeuksia tai että se tunnustaa ne suppeampina.

III osa

6 artikla

1. Tämän yleissopimuksen sopimusvaltiot tunnustavat oikeuden työhön, joka käsittää jokaiselle kuuluvan oikeuden hankkia toimeentulonsa vapaasti valitsemallaan tai hyväksymällään työllä ja ne ryhtyvät tarpeellisiin toimenpiteisiin tämän oikeuden turvaamiseksi.

2. Toimenpiteiden, joihin tämän yleissopimuksen sopimusvaltion on ryhdyttävä tämän oikeuden täydelliseksi toteuttamiseksi, tulee sisältää teknistä ja ammatillista ohjausta sekä koulutusohjelmia, -suunnitelmia ja -menetelmiä vakaan taloudellisen, sosiaalisen ja sivistyksellisen kehityksen sekä täystyöllisyyden saavuttamiseksi ehdoin, jotka turvaavat yksilön poliittiset ja taloudelliset perusvapaudet.

Huomautus:

Ks. Suomen perustusL **731/1999** <<https://www.edilex.fi/lainsaadanto/19990731>> 18 §. Ks. myös Uudistettu Euroopan sosiaalinen peruskirja SopS **80/2002** <<https://www.edilex.fi/valtiosopimukset/20020080>> II osa ja **Euroopan unionin perusoikeuskirja** <<https://www.edilex.fi/eu-lainsaadanto/32016P0001>> 27–33 art.

7 artikla

Tämän yleissopimuksen sopimusvaltiot tunnustavat jokaiselle oikeuden nauttia oikeudenmukaisista ja suotuisista työoloista, joiden erityisesti tulee taata:

a) palkkaus, joka suo kaikille työntekijöille vähintään:

i) kohtuullisen palkan ja saman palkkauksen samanarvoisesta työstä ilman minkäänlaista rajoitusta; erikoisesti naisille taataan sellaiset työolot, jotka eivät ole huonompia kuin ne, joita miehet nauttivat ja joihin kuuluu sama palkka samasta työstä; ja

ii) kohtuullisen toimeentulon heille itselleen ja heidän perheelleen tämän yleissopimuksen määräysten mukaisesti;

b) turvalliset ja terveelliset työolot;

c) yhtäläinen mahdollisuus jokaiselle tulla ylennetyksi työssään asianomaiseen korkeampaan toimeen ainoastaan palvelusaikaan ja pätevyyteen pohjautuvien perusteiden;

d) lepo, vapaa-aika ja kohtuullinen työajan rajoittaminen sekä kausittaiset palkalliset lomat ja palkka julkisilta lomapäiviltä.

Huomautus:

Ks. esim. TyösopimusL **55/2001** <<https://www.edilex.fi/lainsaadanto/20010055>>, TyöturvallisuusL **738/2002** <<https://www.edilex.fi/lainsaadanto/20020738>>, TyöaikaL **872/2019** <<https://www.edilex.fi/lainsaadanto/20190872>>, YhdenvertaisuusL **1325/2014** <<https://www.edilex.fi/lainsaadanto/20141325>> ja L naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta **609/1986** <<https://www.edilex.fi/lainsaadanto/19860609>>. Ks. myös Uudistettu Euroopan sosiaalinen peruskirja SopS **80/2002** <<https://www.edilex.fi/valtiosopimukset/20020080>> II osa.

8 artikla

1. Tämän yleissopimuksen sopimusvaltiot sitoutuvat takaamaan:

a) jokaiselle oikeuden muodostaa ammattiyhdistyksiä ja liittyä ammattiyhdistykseen valintansa mukaan ainoastaan kyseisen yhdistyksen sääntöjen sitomana taloudellisten ja sosiaalisten etujensa edistämiseksi ja suojelemiseksi. Tämän oikeuden käyttämiselle ei saa asettaa muita rajoituksia kuin ne, jotka on määrätty lailla ja jotka ovat välttämättömiä demokraattisessa yhteiskunnassa valtion turvallisuuden tai yleisen järjestyksen etujen kannalta tai muiden oikeuksien ja vapauden suojelemisen kannalta.

b) ammattiyhdistyksille oikeuden perustaa kansallisia liittoja tai keskusliittoja ja näille oikeuden muodostaa kansainvälisiä ammattiyhdistysjärjestöjä tai liittyä sellaisiin;

c) ammattiyhdistyksille oikeuden toimia vapaasti olematta muiden kuin niiden rajoitusten alaisia, jotka on määrätty lailla tai jotka ovat välttämättömiä demokraattisessa yhteiskunnassa tai yleisen järjestyksen etujen kannalta tahi muiden oikeuksien ja vapauden suojelemisen kannalta;

d) lakko-oikeuden edellyttäen, että sitä käytetään asianomaisen valtion lainsäädännön mukaisesti.

2. Tämä artikla ei estä laillisten rajoitusten asettamista asevoimiin, poliisiin tai valtion hallintoon kuuluville näiden oikeuksien käytön osalta.

3. Mikään tässä artiklassa ei oikeuta Kansainvälisen työjärjestön vuonna 1948 hyväksymän yhdistymisvapautta ja ammatillisen järjestäytymisoikeuden suojelua koskevan yleissopimuksen sopimuspuolia ryhtymään lainsäädännöllisiin toimenpiteisiin, jotka loukkaisivat, tai soveltamaan lakia tavalla, joka saattaisi loukata yleissopimuksessa myönnettyä turvaa.

Huomautus:

Ks. Suomen perustusL **731/1999** <<https://www.edilex.fi/lainsaadanto/19990731>> 13 §, TyösopimusL **55/2001** <<https://www.edilex.fi/lainsaadanto/20010055>> 13 luku 1 § ja YhdistysL **503/1989** <<https://www.edilex.fi/lainsaadanto/19890503>>. Ks. myös KP-sopimus SopS **7-8/1976** <<https://www.edilex.fi/valtiosopimukset/19760008>> 21 ja 22 art., Uudistettu Euroopan sosiaalinen peruskirja SopS **80/2002** <<https://www.edilex.fi/valtiosopimukset/20020080>> II Osa sekä **Euroopan unionin perusoikeuskirja** <<https://www.edilex.fi/eu-lainsaadanto/32016P0001>> 12 art.

9 artikla

Tämän yleissopimuksen sopimusvaltiot tunnustavat jokaiselle oikeuden sosiaaliturvaan sosiaalivakuutus mukaanluettuna.

Huomautus:

Ks. Suomen perustusL **731/1999** <<https://www.edilex.fi/lainsaadanto/19990731>> 19 §. Ks. myös esim. SairausvakuutusL **1224/2004** <<https://www.edilex.fi/lainsaadanto/20041224>> ja L yleisestä asumistuesta **938/2014** <<https://www.edilex.fi/lainsaadanto/20140938>>. Ks. myös Työtaturma- ja ammattitautiL **459/2015** <<https://www.edilex.fi/lainsaadanto/20150459>>. Ks. myös Uudistettu Euroopan sosiaalinen peruskirja SopS **80/2002** <<https://www.edilex.fi/valtiosopimukset/20020080>> II Osa 12–14 art. ja **Euroopan unionin perusoikeuskirja** <<https://www.edilex.fi/eu-lainsaadanto/32016P0001>> 34 art.

10 artikla

Tämän yleissopimuksen sopimusvaltiot tunnustavat, että:

1. suurin mahdollinen suojeleminen ja apu on annettava perheelle, joka on yhteiskunnan luonnollinen ja perustavaa laatua oleva yhteisö, varsinkin sen perustamista varten ja niin kauan kuin se on vastuussa vajaavaltaiten lasten huollosta ja kasvatuksesta. Avioliiton on perustuttava avioliittoon aikovien vapaaseen tahtoon;

2. erityistä suojeleminen on myönnettävä äideille kohtuullisena aikana ennen ja jälkeen lapsen synnytyksen. Tänä aikana työssä käyville äideille olisi myönnettävä palkallinen loma tai loma riittävin sosiaaliturvaeduin;

3. erityisiin suojelu- ja avustustoimenpiteisiin olisi ryhdyttävä kaikkiin lapsiin ja nuoriin henkilöihin nähden ilman syntyperään tai muihin seikkoihin perustuvaa syrjintää. Lapset ja nuoret henkilöt tulisi suojata taloudelliselta ja sosiaaliselta hyväksikäytöltä. Heidän pitämisensä työssä, joka on haitallista heidän moraaliselle tai terveydelleen tahi joka on hengenvaarallista tahi joka saattaa haitata heidän normaalia kehittymistään, olisi lailla määrättävä rangaistavaksi. Valtioiden on myös vahvistettava ikäraajat, joita nuorempien lasten ottaminen palvelukseen on kiellettyä ja rangaistavaa.

Huomautus:

Ks. esim. Suomen perustusL [731/1999](https://www.edilex.fi/lainsaadanto/19990731) <<https://www.edilex.fi/lainsaadanto/19990731>> 10 §, AvioliittoL [234/1929](https://www.edilex.fi/lainsaadanto/19290234) <<https://www.edilex.fi/lainsaadanto/19290234>>, L rekisteröidystä parisuhteesta [950/2001](https://www.edilex.fi/lainsaadanto/20010950) <<https://www.edilex.fi/lainsaadanto/20010950>>, LastensuojeluL [417/2007](https://www.edilex.fi/lainsaadanto/20070417) <<https://www.edilex.fi/lainsaadanto/20070417>> ja ÄitiysavustusL [477/1993](https://www.edilex.fi/lainsaadanto/19930477) <<https://www.edilex.fi/lainsaadanto/19930477>>. Ks. myös Euroopan ihmisoikeussopimus SopS [18-19/1990](https://www.edilex.fi/valtiosopimukset/19900019) <<https://www.edilex.fi/valtiosopimukset/19900019>> 8 ja 12 art., KP-sopimus SopS [7-8/1976](https://www.edilex.fi/valtiosopimukset/19760008) <<https://www.edilex.fi/valtiosopimukset/19760008>> 23 ja 24 art., Uudistettu Euroopan sosiaalinen peruskirja SopS [80/2002](https://www.edilex.fi/valtiosopimukset/20020080) <<https://www.edilex.fi/valtiosopimukset/20020080>> 16 art., **Euroopan unionin perusoikeuskirja** <<https://www.edilex.fi/eu-lainsaadanto/32016P0001>> 7 ja 9 art. sekä Yleissopimus lapsen oikeuksista SopS [59-60/1991](https://www.edilex.fi/valtiosopimukset/19910060) <<https://www.edilex.fi/valtiosopimukset/19910060>>.

11 artikla

1. Tämän yleissopimuksen sopimusvaltiot tunnustavat jokaiselle oikeuden saada itselleen ja perheelleen tyydyttävä elintaso, joka käsittää riittävän ravinnon, vaatetuksen ja sopivan asunnon, sekä oikeuden elinehtojen jatkuvaan parantamiseen. Sopimusvaltiot ryhtyvät tarpeellisiin toimenpiteisiin varmistaakseen, että tämä oikeus toteutetaan, ja ne tunnustavat tässä yhteydessä vapaaehtoisuuteen perustuvan kansainvälisen yhteistoiminnan olennaisen merkityksen.

2. Tunnustaessaan jokaiselle perusoikeuden olla vapaa nälästä tämän yleissopimuksen sopimusvaltioiden tulee yksinään ja kansainvälisen yhteistoiminnan avulla ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin, joihin kuuluu konkreettisten ohjelmien laatiminen:

a) parantaakseen ravinnon valmistus-, säilytys- ja jakelumenetelmiä käyttämällä täysin hyväksi teknistä ja tieteellistä kokemusta, levittämällä tietoja ravintoaineopin periaatteista sekä kehittämällä tai uudistamalla maatalousjärjestelmiä, jotta saavutettaisiin luonnonvarojen mahdollisimman tehokas kehittäminen ja hyväksikäyttö; ja

b) varmistaakseen maailman elintarvikevarastojen tasapuolisen jaon suhteessa tarpeeseen ottaen huomioon sekä elintarvikkeita tuovien että niitä vievien maiden ongelmat.

Huomautus:

Ks. esim. Suomen perustusL [731/1999](https://www.edilex.fi/lainsaadanto/19990731) <<https://www.edilex.fi/lainsaadanto/19990731>> 19 §, L toimeentulotuesta [1412/1997](https://www.edilex.fi/lainsaadanto/19971412) <<https://www.edilex.fi/lainsaadanto/19971412>> ja L yleisestä asumistuesta [938/2014](https://www.edilex.fi/lainsaadanto/20140938) <<https://www.edilex.fi/lainsaadanto/20140938>>. Ks. myös Uudistettu Euroopan sosiaalinen peruskirja SopS [80/2002](https://www.edilex.fi/valtiosopimukset/20020080) <<https://www.edilex.fi/valtiosopimukset/20020080>> 30 art.

12 artikla

1. Tämän yleissopimuksen sopimusvaltiot tunnustavat jokaiselle oikeuden nauttia korkeimmasta saavutettavissa olevasta ruumiin- ja mielenterveydestä.

2. Tämän yleissopimuksen sopimusvaltioiden tulee ryhtyä tämän oikeuden täydellisen toteuttamisen saavuttamiseksi toimenpiteisiin, jotka ovat välttämättömiä:

- a) kuolleena syntyvien lasten määrän ja lapsikuolleisuuden vähenemisen aikaansaamiseksi sekä lasten terveen kehityksen parantamiseksi;
- b) kaiken ympäristö- ja teollisuushygienian piiriin kuuluvan parantamiseksi;
- c) kulku- ja tarttuvien tautien sekä ammattitautien ja muiden tautien estämiseksi, hoitamiseksi ja valvomiseksi;
- d) sellaisten olosuhteiden luomiseksi, jotka ovat omiaan turvaamaan jokaiselle lääkärin ja sairaaloiden palvelukset sairaustapauksissa.

Huomautus:

Ks. esim. Suomen perustusL **731/1999** <<https://www.edilex.fi/lainsaadanto/19990731>> 19 § 3 mom., TerveydenhuoltoL **1326/2010** <<https://www.edilex.fi/lainsaadanto/20101326>>, TartuntatautiL **1227/2016** <<https://www.edilex.fi/lainsaadanto/20161227>>, MielensterveysL **1116/1990** <<https://www.edilex.fi/lainsaadanto/19901116>> ja L sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionavustuksesta **733/1992** <<https://www.edilex.fi/lainsaadanto/19920733>>, 1.1.2023 alkaen L sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaanpanosta **616/2021** <<https://www.edilex.fi/lainsaadanto/20210616>>. Ks. myös Työtaturma- ja ammattitautiL **459/2015** <<https://www.edilex.fi/lainsaadanto/20150459>>.

13 artikla

1. Tämän yleissopimuksen sopimusvaltiot tunnustavat jokaiselle oikeuden opetuksen saamiseen. Ne ovat yksimielisiä siitä, että opetuksen tarkoituksena on ihmisen persoonallisuuden ja sen arvon tajuamisen täydellinen kehittäminen ja että sen on vahvistettava ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittamista. Ne ovat niin ikään yhtä mieltä siitä, että opetuksen on tehtävä mahdolliseksi jokaiselle suorittaa hyödyllinen panos vapaassa yhteiskunnassa, edistettävä ymmärtämystä, suvaitsevaisuutta ja ystävyyttä kaikkien kansakuntien ja kaikkien rodullisten, etnisten tai uskonnollisten ryhmien kesken sekä edistettävä Yhdistyneiden Kansakuntien toimintaa rauhan säilyttämiseksi.

2. Tämän yleissopimuksen sopimusvaltiot tunnustavat, että tämän oikeuden täydellisen toteuttamisen kannalta:

- a) alkeisopetuksen on oltava pakollista ja maksutta kaikkien saatavissa;
- b) se eri muodoissa tapahtuva opetus, tekninen ja ammatillinen mukaanluettuna, jota annetaan alkeisopetuksen jälkeen, on kaikin käytettävissä olevin keinoin tehtävä yleisesti saavutettavaksi ja mahdolliseksi kaikille erityisesti ottamalla asteittain käyttöön maksuton opetus;
- c) korkeampi opetus on kaikin asianmukaisin tavoin tehtävä yhtä mahdolliseksi kaikille kyvykkyyden perusteella ja ennen kaikkea ottamalla asteittain käyttöön maksuton opetus;
- d) perusopetusta on tuettava ja tehostettava mahdollisuuksien mukaan niiden henkilöiden osalta, jotka eivät ole saaneet tai jotka eivät ole päättäneet koko alkeisopetustaan;
- e) on pyrittävä aktiivisesti kehittämään koulujärjestelmää kaikilla tasoilla, on luotava riittävä stipendijärjestelmä, ja opettajakunnan aineellisia oloja on jatkuvasti parannettava.

3. Tämän yleissopimuksen sopimusvaltiot sitoutuvat kunnioittamaan vanhempain ja tarvittaessa laillisten holhoojain vapautta valita lapsilleen muitakin kuin julkisten viranomaisten perustamia kouluja, joiden opetussuunnitelmat ovat viranomaisten määräämää tai hyväksymää vähimmäistasoa, ja turvata lastensa uskonnollinen ja moraalinen kasvatus, joka on heidän omien vakaumustensa mukainen.

4. Minkään tässä artiklassa ei ole tulkittava rajoittavan yksityisten tai järjestöjen oikeutta perustaa ja johtaa opetuslaitoksia kuitenkin edellyttäen, että noudatetaan 1 kappaleessa esitettyjä periaatteita ja vaatimusta, että tällaisessa laitoksessa annetun opetuksen tulee vastata valtion asettamaa vähimmäistasoa.

Huomautus:

Ks. Suomen perustusL **731/1999** <<https://www.edilex.fi/lainsaadanto/19990731>> 16 ja 123 §, PerusopetusL **628/1998** <<https://www.edilex.fi/lainsaadanto/19980628>> 7 luku, YliopistoL **558/2009** <<https://www.edilex.fi/lainsaadanto/20090558>>, OpintotukiL **65/1994** <<https://www.edilex.fi/lainsaadanto/19940065>> ja L vapaasta sivistystyöstä **632/1998** <<https://www.edilex.fi/lainsaadanto/19980632>>. Ks. myös Uudistettu Euroopan sosiaalinen peruskirja SopS **80/2002** <<https://www.edilex.fi/valtiosopimukset/20020080>> 17 art. ja **Euroopan unionin perusoikeuskirja** <<https://www.edilex.fi/eu-lainsaadanto/32016P0001>> 14 art.

14 artikla

Jokainen yleissopimuksen sopimusvaltio, joka ei voinut tämän yleissopimuksen osapuoleksi tullessaan taata emämaansa alueella tai muilla sen tuomiovallan alaisina olevilla alueilla pakollista ja maksutonta alkeisopetusta, sitoutuu kahden vuoden kuluessa laatimaan ja hyväksymään yksityiskohtaisen toimintasuunnitelman kaikille pakollisen ja maksuttoman opetuksen periaatteen asteittaiseksi toteuttamiseksi suunnitelmassa määrätyn kohtuullisen ajanjakson kuluessa.

15 artikla

1. Tämän yleissopimuksen sopimusvaltiot tunnustavat jokaiselle oikeuden:

a) ottaa osaa kulttuurielämään;

b) päästä osalliseksi tieteen kehityksen ja sen soveltamisen eduista;

c) nauttia tieteellisten, kirjallisten tai taiteellisten tuotteidensa henkisille ja aineellisille eduille suodusta suojasta.

2. Tämän yleissopimuksen sopimusvaltioiden on tämän oikeuden täydellisen toteuttamisen saavuttamiseksi ryhdyttävä toimenpiteisiin, jotka ovat välttämättömiä tieteen ja sivistyksen säilyttämisen, kehittämisen ja levittämisen kannalta.

3. Tämän yleissopimuksen sopimusvaltiot sitoutuvat kunnioittamaan tieteelliselle tutkimukselle ja luovalle toiminnalle välttämätöntä vapautta.

4. Tämän yleissopimuksen sopimusvaltiot tunnustavat ne edut, jotka koituvat tieteen ja sivistyksen alalla solmittavien kansainvälisten yhteyksien ja kansainvälisen yhteistoiminnan kannustamisesta ja kehittämisestä.

Huomautus:

Ks. Suomen perustusL **731/1999** <<https://www.edilex.fi/lainsaadanto/19990731>> 16 ja 17 §. Ks. myös **Euroopan unionin perusoikeuskirja** <<https://www.edilex.fi/eu-lainsaadanto/32016P0001>> 13 ja

IV osa

16 artikla

1. Tämän yleissopimuksen sopimusvaltiot sitoutuvat esittämään yleissopimuksen tämän osan mukaisesti kertomuksia suorittamistaan toimenpiteistä ja saavutetusta edistyksestä tässä yleissopimuksessa tunnustettujen oikeuksien noudattamisessa.

2. a) Kaikki kertomukset on toimitettava Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerille, joka lähettää jäljennökset niistä Talous- ja sosiaalineuvostolle tarkastettavaksi tämän yleissopimuksen määräysten mukaisesti;

b) Pääsihteerä toimittaa myös erityisjärjestöille jäljennökset niiltä sopimusvaltioilta saamistaan kertomuksista tai joistakin niiden olennaisista osista, jotka samalla ovat myös näiden erityisjärjestöjen jäseniä, sikäli kuin nämä kertomukset tai niiden osat käsittelevät sellaisia kysymyksiä, jotka kuuluvat asianomaisten järjestöjen ratkaistaviin niiden perussääntöjen mukaan.

17 artikla

1. Sopimusvaltioiden tulee tehdä kertomuksensa vaiheittain sen ohjelman mukaisesti, jonka Talous- ja sosiaalineuvosto vahvistaa vuoden kuluessa tämän yleissopimuksen voimaantulosta yhteistoiminnassa tämän yleissopimuksen sopimusvaltioiden sekä asianomaisten erityisjärjestöjen kanssa.

2. Kertomuksissa voidaan esittää ne olosuhteet ja vaikeudet, jotka vaikuttavat tämän yleissopimuksen mukaisten velvoitusten täyttämiseen.

3. Milloin sopimusvaltio on jo aikaisemmin antanut asiaankuuluvia tietoja Yhdistyneille Kansakunnille tai jollekin erityisjärjestölle, ei ole tarpeellista toimittaa uudelleen näitä tietoja, vaan tarkka viittaus täten annettuihin tietoihin on riittävä.

18 artikla

Talous- ja sosiaalineuvosto voi Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan sille asettaman vastuun mukaisesti ihmisoikeuksien ja perusvapauksien alalla sopia erityisjärjestöjen kanssa siitä, että ne tiedottavat sille tämän yleissopimuksen määräysten noudattamisessa saavutetusta edistyksestä niiltä osin kuin se kuuluu niiden toimintapiiriin. Nämä kertomukset voivat sisältää yksityiskohtaiset tiedot asianomaisten elinten hyväksymistä määräysten noudattamista koskevista päätöksistä ja suosituksista.

19 artikla

Talous- ja sosiaalineuvosto voi toimittaa Ihmisoikeuksien toimikunnalle tutkittavaksi ja yleistä suositusta varten tai tarvittaessa tiedoksi valtioiden tämän yleissopimuksen 16 ja 17 artiklan mukaisesti esittämät ihmisoikeuksia koskevat kertomukset sekä erityisjärjestöjen tämän yleissopimuksen 18 artiklan mukaisesti esittämät ihmisoikeuksia koskevat kertomukset.

20 artikla

Sopimusvaltiot ja asianomaiset erityisjärjestöt voivat toimittaa Talous- ja sosiaalineuvostolle huomautuksensa jokaisesta 19 artiklan mukaisesti annetusta yleisestä suosituksesta tai jokaisesta sellaisen suosituksen mainitsemisesta Ihmisoikeuksien toimikunnan kertomuksessa tai siinä mainitussa asiakirjassa.

21 artikla

Talous- ja sosiaalineuvosto voi aika ajoin toimittaa yleiskokoukselle kertomuksia yleisluontoisine suosituksineen sekä yhteenvedon yleissopimuksen sopimusvaltioilta ja erityisjärjestöiltä saamistaan tiedoista koskien toimenpiteitä, joihin on ryhdytty, ja saavutettua edistystä tässä yleissopimuksessa tunnustettujen oikeuksien noudattamisessa.

22 artikla

Talous- ja sosiaalineuvosto voi ilmoittaa muille Yhdistyneiden Kansakuntien elimille, niiden alaelimille sekä teknisestä avusta huolehtiville erityisjärjestöille jokaisesta kysymyksestä, joka tulee ajankohtaiseksi tässä yleissopimuksen osassa tarkoitettujen kertomusten johdosta ja joka saattaa auttaa näitä elimiä päättämään kukin oman toimintansa puitteissa, onko aiheellista ryhtyä kansainvälisiin toimenpiteisiin, jotka ovat omiaan myötävaikuttamaan tämän yleissopimuksen määräysten tehokkaaseen toteuttamiseen.

23 artikla

Tämän yleissopimuksen sopimusvaltiot ovat yhtä mieltä siitä, että kansainvälinen toiminta tässä yleissopimuksessa tunnustettujen oikeuksien saavuttamiseksi käsittää sellaiset keinot kuin yleissopimusten solmimisen, suositusten hyväksymisen, teknisen avun antamisen sekä yhteistoiminnassa asianomaisten hallitusten kanssa neuvottelu- ja tutkimustarkoituksessa järjestettävien alueellisten ja teknisten kokousten pitämisen.

24 artikla

Minkään tässä yleissopimuksessa ei ole tulkittava rajoittavan Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan määräyksiä eikä erityisjärjestöjen perussääntöjä, jotka määräävät Yhdistyneiden Kansakuntien ja erityisjärjestöjen vastuun tämän yleissopimuksen käsittelemissä kysymyksissä.

25 artikla

Minkään tässä yleissopimuksessa ei ole tulkittava rajoittavan kaikkien kansojen luontaista oikeutta täydellisesti ja rajoituksitta nauttia ja hyödyntää luonnonrikkauksiaan ja voimavarojaan.

V osa

26 artikla

1. Tämä yleissopimus on avoinna jokaisen Yhdistyneiden Kansakuntien jäsenvaltion tai sen erityisjärjestöjen jäsenen, Kansainvälisen tuomioistuimen perussäännön sopimusvaltion ja jokaisen muun valtion allekirjoittamista varten, jonka Yhdistyneiden Kansakuntien yleiskokous on kutsunut tulemaan tämän yleissopimuksen osapuoleksi.

2. Tämä yleissopimus on ratifioitava. Ratifioimiskirjat on talletettava Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin huostaan.

3. Tämä yleissopimus on avoinna kaikkien niiden valtioiden liittymistä varten, jotka on mainittu tämän artiklan 1 kappaleessa.

4. Liittyminen tapahtuu tallettamalla liittymiskirja Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin huostaan.

5. Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteeri ilmoittaa kaikille tämän yleissopimuksen allekirjoittaneille tai siihen liittyneille valtioille jokaisesta ratifioimis- tai liittymiskirjan tallettamisesta.

27 artikla

1. Tämä yleissopimus tulee voimaan kolmen kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona kolmaskymmenesviides ratifioimis- tai liittymiskirja on talletettu Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin huostaan.

2. Jokaisen valtion osalta, joka ratifioi tämän yleissopimuksen tai liittyy siihen kolmannenkymmenennenviidennen ratifioimis- tai liittymiskirjan tultua talletetuksi, yleissopimus tulee voimaan kolmen kuukauden kuluttua sen oman ratifioimis- tai liittymiskirjan tallettamispäivästä.

28 artikla

Tämän yleissopimuksen määräykset ulottuvat koskemaan rajoituksitta ja poikkeuksitta kaikkia liittovaltion osia.

29 artikla

1. Jokainen tämän yleissopimuksen sopimusvaltio voi tehdä muutosehdotuksen ja toimittaa sen Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerille. Pääsihteerin tulee sen jälkeen tiedottaa muutosehdotuksesta yleissopimuksen sopimusvaltioille ja pyytää, että nämä ilmoittaisivat hänelle, suosittelevatko ne sopimusvaltioiden konferenssin koolle kutsumista käsittelemään ehdotusta ja äänestämään siitä. Siinä tapauksessa, että ainakin kolmannes valtioista puoltaa tällaista konferenssia, pääsihteerin tulee kutsua koolle konferenssi Yhdistyneiden Kansakuntien suojeluksen alaisena. Jokainen konferenssissa läsnä olevien ja äänestävien valtioiden enemmistön hyväksymä muutos on alistettava Yhdistyneiden Kansakuntien yleiskokouksen hyväksyttäväksi.

2. Tällaiset muutokset tulevat voimaan sitten kun yleiskokous on antanut niille hyväksymisensä ja kun yleissopimuksen osapuolina olevat valtiot ovat kahden kolmasosan enemmistöllä hyväksyneet ne kukin omien perustuslaillisten määräystensä mukaisesti.

3. Tällaisten muutosten tullessa voimaan ne sitovat ainoastaan niitä osapuolia, jotka ovat hyväksyneet ne. Muut osapuolet ovat vielä yleissopimuksen ja jokaisen aiemman niiden hyväksymän muutoksen määräysten sitomia.

30 artikla

Lukuunottamatta tämän yleissopimuksen 26 artiklan 5 kappaleen mukaisesti tehtäviä ilmoituksia pääsihteeri tiedottaa kaikille saman artiklan 1 kappaleessa tarkoitetuille valtioille seuraavat seikat:

a) 26 artiklan mukaiset allekirjoittamiset, ratifioinnit sekä liittymiset;

b) tämän yleissopimuksen 27 artiklan mukainen voimaantulopäivä sekä 29 artiklan mukainen muutosten voimaantulopäivä.

31 artikla

1. Tämä yleissopimus, jonka englannin-, espanjan-, kiinan-, ranskan- ja venäjänkieliset tekstit ovat yhtä todistusvoimaiset, on talletettava Yhdistyneiden Kansakuntien arkistoon.

2. Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteeri toimittaa tämän yleissopimuksen oikeaksi todistetut jäljennökset kaikille tämän yleissopimuksen 26 artiklassa tarkoitetuille valtioille.

Taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen valinnainen pöytäkirja («SopS» 16–17/2014)

Johdanto

Tämän pöytäkirjan sopimusvaltiot, jotka

katsovat, että Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan periaatteiden mukaan ihmiskunnan kaikkien jäsenten synnynnäisen arvon sekä yhtäläisten ja luovuttamattomien oikeuksien tunnustaminen muodostaa vapauden, oikeudenmukaisuuden ja rauhan perustan maailmassa,

panevat merkille, että ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen mukaan kaikki ihmiset syntyvät vapaina ja tasavertaisina arvoltaan ja oikeuksiltaan ja jokainen on oikeutettu kaikkiin tässä julistuksessa esitettyihin oikeuksiin ja vapauksiin ilman minkäänlaista rotuun, väriin, sukupuoleen, kieleen, uskontoon, poliittiseen tai muuhun mielipiteeseen, kansalliseen tai yhteiskunnalliseen alkuperään, omaisuuteen, syntyperään tai muuhun tekijään perustuvaa erotusta,

palauttavat mieliin, että ihmisoikeuksien yleismaailmallisessa julistuksessa ja Yhdistyneiden kansakuntien kansainvälisissä ihmisoikeussopimuksissa tunnustetaan, että vapaiden, pelosta ja puutteesta vapautta nauttivien ihmisten ihanne voidaan saavuttaa vain, jos luodaan olosuhteet, joissa jokainen saattaa nauttia taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksiaan sekä kansalaisoikeuksiaan ja poliittisia oikeuksiaan,

vahvistavat kaikkien ihmisoikeuksien ja perusvapauksien yleismaailmallisuuden, jakamattomuuden, keskinäisen riippuvuuden ja yhteenkuuluvuuden,

palauttavat mieliin, että jokainen taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen (jäljempänä "yleissopimus") sopimusvaltio sitoutuu ryhtymään toimenpiteisiin sekä erikseen että kansainvälisen avun ja yhteistoiminnan kautta, varsinkin talouden ja tekniikan alalla, kaikin käytettävissään olevin voimavaroin, yleissopimuksessa tunnustettujen oikeuksien toteuttamiseksi asteittain kokonaisuudessaan kaikin asianmukaisin keinoin ja varsinkin lainsäädäntötoimenpitein,

katsovat, että yleissopimuksen päämäärien saavuttamiseksi ja sen määräysten täytäntöön panemiseksi nykyistä tehokkaammin olisi taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien komitealle (jäljempänä "komitea") tehtävä mahdolliseksi suorittaa tässä pöytäkirjassa määrättyjä tehtäviä,

ovat sopineet seuraavasta:

1 artikla

Komitean toimivalta ottaa vastaan ja käsitellä valituksia

1. Yleissopimuksen sopimusvaltio, joka tulee tämän pöytäkirjan sopimusvaltioksi, tunnustaa komitean toimivallan ottaa vastaan ja käsitellä valituksia siten kuin tässä pöytäkirjassa määrätään.
2. Komitea ei ota vastaan valitusta, joka koskee yleissopimuksen sopimusvaltiota, joka ei ole tämän pöytäkirjan sopimusvaltio.

2 artikla

Valitukset

Valituksia voivat tehdä sopimusvaltion lainkäyttövaltaan kuuluvat yksityishenkilöt tai yksityishenkilöiden ryhmät, jotka väittävät kyseisen sopimusvaltion loukanneen heidän yleissopimuksessa tunnustettuja taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksiaan, tai valituksia voidaan tehdä näiden puolesta. Jos valitus tehdään yksityishenkilöiden tai yksityishenkilöiden ryhmien puolesta, tämän on tapahduttava näiden suostumuksella, jollei valittaja voi perustella toimintaansa näiden puolesta ilman tällaista suostumusta.

3 artikla

Tutkittavaksi ottaminen

1. Komitea ei käsittele valitusta, ellei se ole varmistunut siitä, että kaikki käytettävissä olevat kansalliset oikeussuojakeinot on käytetty. Tätä määräystä ei sovelleta, jos näiden oikeussuojakeinojen soveltaminen on kohtuuttomasti pitkittynyt.
2. Komitea ei ota valitusta tutkittavaksi, jos:
 - (a) valitusta ei ole tehty vuoden kuluessa siitä, kun kaikki kansalliset oikeussuojakeinot on käytetty, jollei valittaja pysty osoittamaan, ettei valitusta voitu tehdä kyseisenä määräaikana;
 - (b) valituksen kohteena olevat seikat ovat tapahtuneet ennen tämän pöytäkirjan voimaantuloa kyseisen sopimusvaltion osalta, elleivät nämä seikat ole jatkuneet kyseisen ajankohdan jälkeen.
 - (c) komitea on jo tutkinut saman asian tai sitä on tutkittu tai tutkitaan muussa kansainvälisessä tutkinta- tai selvittelymenettelyssä;
 - (d) yleissopimuksen määräykset eivät sovellu valitukseen;
 - (e) valitus on ilmeisen perusteeton, sitä ei ole perusteltu riittävästi tai se perustuu yksinomaan joukkoviestimien levittämiin tietoihin;
 - (f) valituksessa on käytetty väärin valitusoikeutta; tai
 - (g) valitus on tehty nimettömänä tai muutoin kuin kirjallisesti.

4 artikla

Valitukset, joista ei ilmene selvää haittaa

Komitea voi tarvittaessa kieltäytyä käsittelemästä valitusta, josta ei ilmene, että valittajalle olisi aiheutunut selvää haittaa, jollei komitea katso valituksen tuovan esiin vakavaa yleisesti merkittävää

seikkaa.

5 artikla

Väliaikaiset toimenpiteet

1. Komitea voi milloin tahansa valituksen vastaanottamisen jälkeen ja ennen asiasisältöä koskevan ratkaisun tekemistä toimittaa asianosaisena olevalle sopimusvaltiolle sen kiireellisesti käsiteltäväksi pyynnön, että tämä sopimusvaltio ryhtyisi sellaisiin väliaikaisiin toimenpiteisiin, jotka voivat poikkeustapauksissa olla tarpeen, jotta vältettäisiin väitetyistä loukkauksesta uhrille tai uhreille mahdollisesti aiheutuva korvaamaton vahinko.
2. Se, että komitea käyttää 1 kohdan mukaista harkintavaltaansa, ei tarkoita, että se olisi päättänyt ottaa valituksen tutkittavaksi tai ratkaissut sen asiasisällön.

6 artikla

Valituksen toimittaminen

1. Komitea antaa sille tämän pöytäkirjan mukaisesti tehdyn valituksen luottamuksellisesti tiedoksi asianosaisena olevalle sopimusvaltiolle, jollei komitea valitusta tälle valtiolle tiedoksi antamatta katso, ettei valitusta voida ottaa tutkittavaksi.
2. Asianosaisena oleva sopimusvaltio toimittaa kuuden kuukauden kuluessa komitealle kirjalliset selvityksensä tai lausuntonsa asiasta ja mahdollisesti tarjoamastaan oikeussuojakeinosta.

7 artikla

Sovintoratkaisu

1. Komitea saattaa hyvät palveluksensa asian osapuolten käytettäväksi, jotta asiassa saavutettaisiin sovintoratkaisu yleissopimuksessa määrättyjä velvoitteita kunnioittaen.
2. Sovintoratkaisun hyväksyminen päättää tämän pöytäkirjan mukaisen valituksen käsittelyn.

8 artikla

Valitusten tutkiminen

1. Komitea tutkii tämän pöytäkirjan 2 artiklan mukaisesti vastaan ottamansa valitukset kaikkien sille toimitettujen aineistojen perusteella, edellyttäen, että nämä aineistot toimitetaan asian osapuolille.
2. Komitea tutkii tämän pöytäkirjan mukaisesti tehdyt valitukset suljetuissa istunnoissa.
3. Tutkiessaan tämän pöytäkirjan mukaista valitusta komitea voi tarvittaessa tutkia asian kannalta merkityksellisiä aineistoja, jotka ovat peräisin muilta Yhdistyneiden kansakuntien elimiltä, erityisjärjestöiltä, rahastoilta, ohjelmilta ja järjestelmiltä ja muilta kansainvälisiltä järjestöiltä, alueelliset ihmisoikeusjärjestelmät mukaan lukien, sekä kyseisen sopimusvaltion esittämiä vastineita tai huomautuksia.

4. Tutkiessaan tämän pöytäkirjan mukaisia valituksia komitea arvioi niiden toimenpiteiden asianmukaisuutta, joihin sopimusvaltio on ryhtynyt yleissopimuksen II osan mukaisesti. Tällöin komitea ottaa huomioon, että sopimusvaltio voi toteuttaa useita mahdollisia toimenpiteitä yleissopimuksessa määrättyjen oikeuksien täytäntöön panemiseksi.

9 artikla

Toimenpiteet komitean kannanottojen johdosta

1. Tutkittuaan valituksen komitea toimittaa valitusta koskevat kannanotonsa sekä mahdolliset suosituksensa asian osapuolille.
2. Sopimusvaltio ottaa asianmukaisesti huomioon komitean kannanotot ja mahdolliset suositukset sekä toimittaa komitealle kuuden kuukauden kuluessa kirjallisen vastauksen, johon sisältyvät tiedot toimenpiteistä, joihin on ryhdytty komitean kannanottojen ja suositusten johdosta.
3. Komitea voi pyytää sopimusvaltiota toimittamaan lisätietoja toimenpiteistä, joihin sopimusvaltio on ryhtynyt komitean kannanottojen tai sen mahdollisten suositusten johdosta; jos komitea katsoo asianmukaiseksi, se voi pyytää sopimusvaltiota toimittamaan lisätietoja myös myöhemmin yleissopimuksen 16 ja 17 artiklan mukaisesti antamissaan kertomuksissa.

10 artikla

Valtiovalitukset

1. Tämän pöytäkirjan sopimusvaltio voi milloin tahansa antaa tämän artiklan mukaisesti selityksen, jonka mukaan se tunnustaa komitean toimivallan ottaa vastaan ja käsitellä valituksia, joissa sopimusvaltio väittää että toinen sopimusvaltio ei täytä yleissopimuksen mukaisia velvoitteitaan. Tämän artiklan mukaisia valituksia voidaan ottaa vastaan ja käsitellä ainoastaan, jos ne ovat sellaisen sopimusvaltion tekemiä, joka on antanut osaltaan komitean toimivallan tunnustavan selityksen. Komitea ei ota vastaan valitusta, jos se koskee sopimusvaltiota, joka ei ole antanut tällaista selitystä. Tämän artiklan mukaisesti vastaan otetut valitukset käsitellään seuraavaa menettelyä noudattaen:
 - (a) Jos tämän pöytäkirjan sopimusvaltio katsoo, ettei toinen sopimusvaltio täytä yleissopimuksen mukaisia velvoitteitaan, se voi kirjallisella valituksella antaa asian tiedoksi kyseiselle sopimusvaltiolle. Sopimusvaltio voi ilmoittaa asiasta myös komitealle. Kolmen kuukauden kuluessa valituksen vastaanottamisesta valituksen vastaan ottava valtio antaa valituksen lähettäneelle valtiolle asiaa koskevan kirjallisen selityksen tai muun lausunnon, jossa viitataan mahdollisuuksien ja tarpeen mukaan asiassa käytettyihin tai vireillä tai käytettävissä oleviin kansallisiin menettelyihin ja oikeussuojakeinoihin;
 - (b) Jollei asiaa saada selvitettyksi molempia asianosaisia olevia sopimusvaltioita tyydyttävällä tavalla kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun valituksen vastaan ottava valtio on ottanut vastaan alkuperäisen valituksen, kummallakin valtiolla on oikeus saattaa asia komitean käsiteltäväksi sekä komitealle että toiselle valtiolle osoitetulla ilmoituksella;
 - (c) Komitea käsittelee sen käsiteltäväksi saatetun asian vasta, kun se on varmistunut siitä, että asiassa on käytetty kaikki käytettävissä olevat kansalliset oikeussuojakeinot. Tätä määräystä ei sovelleta, jos komitea katsoo, että näiden oikeussuojakeinojen soveltaminen on kohtuuttomasti pitkittynyt;
 - (d) Jollei tämän kohdan c alakohdan määräyksistä muuta johdu, komitea saattaa hyvät palveluksensa kyseisten sopimusvaltioiden käytettäväksi, jotta asiassa saavutettaisiin sovintoratkaisu yleissopimuksessa määrättyjä velvoitteita kunnioittaen;

- (e) Komitea tutkii tämän artiklan mukaisesti tehdyt valitukset suljetuissa istunnoissa;
- (f) Komitea voi sen käsiteltäväksi tämän kohdan b alakohdan mukaisesti saatetussa asiassa kehottaa b alakohdassa tarkoitettuja asianomaisia sopimusvaltioita antamaan kaikki asiaankuuluvat tiedot;
- (g) Asianosaisina olevilla tämän kohdan b alakohdassa tarkoitetuilla sopimusvaltioilla on oikeus olla edustettuina komitean käsitellessä asiaa sekä esittää huomautuksia suullisesti ja/tai kirjallisesti;
- (h) Tämän kohdan b alakohdan mukaisen ilmoituksen vastaan otettuaan komitea antaa viipymättä kertomuksen seuraavasti:
- (i) Jos saavutetaan tämän kohdan d alakohdan mukainen ratkaisu, komitea rajoittaa selvityksensä lyhyeen lausuntoon, jossa todetaan tosiasiat sekä saavutettu ratkaisu,
- (ii) Jollei saavuteta tämän kohdan d alakohdan mukaista ratkaisua, komitea esittää kertomuksessaan asianosaisina olevien sopimusvaltioiden välistä asiaa koskevat olennaiset tosiseikat. Kertomukseen liitetään kyseisten sopimusvaltioiden antamat kirjalliset huomautukset ja pöytäkirja niiden suullisista huomautuksista. Komitea voi myös toimittaa pelkästään asianosaisina oleville sopimusvaltioille kannanotot, jotka se katsoo merkityksellisiksi niiden välisen asian kannalta.

Kaikissa tapauksissa kertomus toimitetaan asianosaisina oleville sopimusvaltioille.

2. Sopimusvaltiot tallettavat tämän artiklan 1 kohdan mukaisen selityksen Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteerin huostaan, ja pääsihteeri toimittaa jäljennökset selityksestä muille sopimusvaltioille. Selitys voidaan peruuttaa milloin tahansa ilmoittamalla asiasta pääsihteerille. Peruuttaminen ei vaikuta sellaisen asian käsittelyyn, josta on jo tehty valitus tämän artiklan mukaisesti; sopimusvaltiolta ei oteta vastaan uutta tämän artiklan mukaista valitusta sen jälkeen, kun pääsihteeri on ottanut vastaan selityksen peruuttamista koskevan ilmoituksen, ellei kyseinen sopimusvaltio ole antanut uutta selitystä.

11 artikla

Tutkintamenettely

1. Tämän pöytäkirjan sopimusvaltio voi milloin tahansa antaa selityksen, jonka mukaan se tunnustaa tässä artiklassa komitealle annetun toimivallan.
2. Jos komitean saaman luotettavan tiedon mukaan sopimusvaltio on vakavasti tai järjestelmällisesti loukannut yleissopimuksessa määrättyjä taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia, komitea pyytää tätä sopimusvaltiota tekemään yhteistyötä tietojen tutkimiseksi ja tätä varten toimittamaan kyseisiä tietoja koskevan vastineen.
3. Ottaen huomioon asianosaisena olevan sopimusvaltion mahdollisesti toimittaman vastineen sekä muut käytettävissään olevat luotettavat tiedot komitea voi nimetä yhden tai useamman jäsenensä suorittamaan tutkinnan ja antamaan siitä kiireellisesti kertomuksen komitealle. Tutkintaan voi sisältyä käynti sopimusvaltion alueella, mikäli käynti on perusteltavissa ja sopimusvaltio suostuu siihen.
4. Tutkinta suoritetaan luottamuksellisesti, ja sopimusvaltion kanssa pyritään yhteistyöhön kaikissa menettelyn vaiheissa.
5. Käsiteltyään tutkinnan tulokset komitea toimittaa ne asianosaisena olevalle sopimusvaltiolle yhdessä mahdollisten kommenttien ja suositusten kanssa.

6. Asianosaisena oleva sopimusvaltio toimittaa vastineensa komitealle kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun se on ottanut vastaan komitean toimittamat tulokset, kommentit ja suositukset.

7. Kun tällainen menettely on suoritettu tämän artiklan 2 kohdan mukaisen tutkinnan osalta, komitea voi kyseisen sopimusvaltion kanssa neuvoteltuaan päättää sisällyttää tiivistelmän menettelyn tuloksista tämän pöytäkirjan 15 artiklassa tarkoitettuun vuosikertomukseen.

8. Sopimusvaltio, joka on antanut tämän artiklan 1 kohdan mukaisen selityksen, voi milloin tahansa peruuttaa tämän selityksen ilmoittamalla asiasta pääsihteerille.

12 artikla

Toimenpiteet tutkintamenettelyn johdosta

1. Komitea voi pyytää asianosaisena olevaa sopimusvaltiota sisällyttämään yleissopimuksen 16 ja 17 artiklan mukaiseen kertomukseensa yksityiskohtaiset tiedot toimenpiteistä, joihin on ryhdytty tämän pöytäkirjan 11 artiklan mukaisesti suoritettun tutkinnan johdosta.

2. Komitea voi tarvittaessa 11 artiklan 6 kohdassa tarkoitettun kuuden kuukauden määräajan päätyttyä pyytää asianosaisena olevaa sopimusvaltiota ilmoittamaan sille toimenpiteistä, joihin tutkinnan johdosta on ryhdytty.

13 artikla

Suojelutoimenpiteet

Sopimusvaltio ryhtyy kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin varmistaakseen, ettei sen lainkäyttövaltaan kuuluvia yksityishenkilöitä kohdella huonosti tai uhkailla sen johdosta, että he ovat tehneet komitealle valituksia tämän pöytäkirjan mukaisesti.

14 artikla

Kansainvälinen apu ja yhteistyö

1. Jos komitea katsoo sen tarpeelliseksi, se toimittaa asianosaisena olevan sopimusvaltion suostumuksella Yhdistyneiden kansakuntien erityisjärjestöille, rahastoille ja ohjelmille sekä muille toimivaltaisille elimille kannanottonsa tai suosituksensa teknisen neuvonnan tai avun tarvetta ilmaisevien valitusten ja kyselyjen johdosta ja liittää mukaan sopimusvaltion mahdolliset vastineet ja ehdotukset, jotka koskevat näitä kannanottoja tai suosituksia.

2. Komitea voi asianosaisena olevan sopimusvaltion suostumuksella myös saattaa näiden elinten tietoon tämän pöytäkirjan mukaisesti käsiteltävistä valituksista johtuvan asian, joka saattaa edistää näiden elinten toimivaltansa puitteissa tekemää päätöstä siitä, onko aiheellista ryhtyä kansainvälisiin toimenpiteisiin, joilla voidaan osaltaan auttaa sopimusvaltioita edistymään yleissopimuksessa tunnustettujen oikeuksien täytäntöönpanossa.

3. Perustetaan yleiskokouksen asianomaisia menettelyjä noudattaen rahasto, jota hallinnoidaan Yhdistyneiden kansakuntien varainhoitoa koskevien määräysten ja sääntöjen mukaisesti ja jonka tarkoituksena on asiantuntija-avun ja teknisen avun antaminen sopimusvaltioille kunkin sopimusvaltion suostumuksella, jotta ne voivat nykyistä paremmin panna täytäntöön yleissopimuksessa määrätty oikeudet ja siten osaltaan vahvistaa kansallista toimintakykyään tämän

pöytäkirjan soveltamisalaan kuuluvien taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien alalla.

4. Tämän artiklan määräykset eivät rajoita kunkin sopimusvaltion velvollisuutta täyttää yleissopimuksen mukaiset velvoitteensa.

15 artikla

Vuosikertomus

Komitean sisällyttää vuosikertomukseensa yhteenvedon tämän pöytäkirjan mukaisesta toiminnastaan.

16 artikla

Jakelu ja tiedottaminen

Kukin sopimusvaltio sitoutuu tekemään yleissopimuksen ja tämän pöytäkirjan laajalti tunnetuiksi ja jakamaan niitä sekä helpottamaan tiedon saantia komitean kannanotoista ja suosituksista, erityisesti asianosaisena olevaa sopimusvaltiota koskevien asioiden osalta, ja tekemään tämän vammaisille henkilöille saavutettavalla tavalla.

17 artikla

Allekirjoittaminen, ratifiointi ja liittyminen

1. Tämä pöytäkirja on avoinna allekirjoittamista varten valtiolle, joka on allekirjoittanut tai ratifioinut yleissopimuksen tai liittynyt siihen.
2. Valtio, joka on ratifioinut yleissopimuksen tai liittynyt siihen, voi ratifioida tämän pöytäkirjan. Ratifioimiskirjat talletetaan Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteerin huostaan.
3. Tämä pöytäkirja on avoinna liittymistä varten valtiolle, joka on ratifioinut yleissopimuksen tai liittynyt siihen.
4. Liittyminen tapahtuu tallettamalla liittymiskirja Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteerin huostaan.

18 artikla

Voimaantulo

1. Tämä pöytäkirja tulee voimaan kolmen kuukauden kuluttua päivästä, jona kymmenes ratifioimis- tai liittymiskirja on talletettu Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteerin huostaan.
2. Kunkin sellaisen valtion osalta, joka ratifioi tämän pöytäkirjan tai liittyy siihen sen jälkeen, kun kymmenes ratifioimis- tai liittymiskirja on talletettu, pöytäkirja tulee voimaan kolmen kuukauden kuluttua päivästä, jona tämä valtio on tallettanut ratifioimis- tai liittymiskirjansa.

19 artikla

Pöytäkirjan muuttaminen

1. Sopimusvaltiot voivat ehdottaa muutoksia tähän pöytäkirjaan ja toimittaa muutosehdotuksensa Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteerille. Pääsihteeri antaa muutosehdotukset tiedoksi sopimusvaltioille ja pyytää, että ne ilmoittavat pääsihteerille, kannattavatko ne sopimusvaltioiden kokouksen koolle kutsumista ehdotusten käsittelyä ja niistä päättämistä varten. Jos neljän kuukauden kuluessa tiedoksiantopäivästä vähintään kolmasosa sopimusvaltioista kannattaa kokouksen koolle kutsumista, pääsihteeri kutsuu kokouksen koolle Yhdistyneiden kansakuntien alaisuudessa. Pääsihteeri toimittaa kokouksessa läsnä olevien ja äänestävien sopimusvaltioiden kahden kolmasosan enemmistöllä hyväksymän muutoksen Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokouksen hyväksyttäväksi ja sen jälkeen kaikkien sopimusvaltioiden hyväksyttäväksi.
2. Tämän artiklan 1 kohdan mukaisesti hyväksytty muutos tulee voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun talletettujen hyväksymiskirjojen määrä on noussut kahteen kolmasosaan sopimusvaltioiden määrästä muutoksen hyväksymisen ajankohtana. Sen jälkeen muutos tulee voimaan sopimusvaltion osalta kolmantenakymmenentenä päivänä sen hyväksymiskirjan tallettamisen jälkeen. Muutos sitoo ainoastaan niitä sopimusvaltioita, jotka ovat hyväksyneet sen.

20 artikla

Irtisanominen

1. Sopimusvaltio voi irtisanoa tämän pöytäkirjan milloin tahansa ilmoittamalla asiasta kirjallisesti Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteerille. Irtisanominen tulee voimaan kuuden kuukauden kuluttua päivästä, jona pääsihteeri on ottanut ilmoituksen vastaan.
2. Irtisanominen ei rajoita tämän pöytäkirjan määräysten soveltamista edelleen ennen irtisanomisen voimaantulopäivää 2 ja 10 artiklan mukaisesti tehtyihin valituksiin tai 11 artiklan mukaisesti vireille pantuihin menettelyihin.

21 artikla

Pääsihteerin ilmoitukset

Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteeri ilmoittaa kaikille yleissopimuksen 26 artiklan 1 kappaleessa tarkoitetuille valtioille seuraavat tiedot:

- (a) tämän pöytäkirjan mukaiset allekirjoittamiset, ratifioinnit ja liittymiset;
- (b) tämän pöytäkirjan voimaantulopäivä ja 19 artiklan mukaisten muutosten voimaantulopäivät;
- (c) 20 artiklan mukaiset irtisanomiset.

22 artikla

Viralliset kielet

1. Tämä pöytäkirja, jonka arabian-, englannin-, espanjan-, kiinan-, ranskan- ja venäjänkieliset tekstit ovat yhtä todistusvoimaiset, talletetaan Yhdistyneiden kansakuntien arkistoon.

2. Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteeri toimittaa tämän pöytäkirjan oikeaksi todistetut jäljennökset kaikille yleissopimuksen 26 artiklassa tarkoitetuille valtioille.

Muutokset ja ilmoitukset:

Ulkoasiainministeriön ilmoitus Ahvenanmaan maakuntapäivien hyväksynnästä taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen voimaansaattamisesta annetun asetuksen voimaantulolle maakunnassa 13.2.2014 («SopS» 15/2014)

Huomautus:

Ilmoitusta ei ole julkaistu Suomen säädöskokoelmassa.

Ulkoasiainministeriö ilmoittaa, että Ahvenanmaan maakuntapäivät on hyväksyessään taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain (108/2014) voimaantulon maakunnassa samalla ilmoittanut hyväksyneensä myös taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen voimaansaattamisesta annetun asetuksen (6/1976) voimaantulon maakunnassa.

Laki taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta 17.5.2013/108 v. 2014 («SopS» 16/2014)

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

New Yorkissa 10 päivänä joulukuuta 2008 tehdyn taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §

Pöytäkirjan muiden määräysten voimaansaattamisesta ja tämän lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Valtioneuvoston asetus taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan voimaansaattamisesta ja pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain voimaantulosta 13.2.2014/130 («SopS» 17/2014)

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti säädetään taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain (108/2014) 2 §:n nojalla:

1 §

New Yorkissa 10 päivänä joulukuuta 2008 tehty taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen valinnainen pöytäkirja tulee voimaan 30 päivänä huhtikuuta 2014 niin kuin siitä on sovittu.

Eduskunta on hyväksynyt pöytäkirjan 19 päivänä helmikuuta 2013 ja tasavallan presidentti on ratifioinut sen 17 päivänä toukokuuta 2013. Ratifioimiskirja on talletettu Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteerin huostaan 31 päivänä tammikuuta 2014.

2 §

Suomi on pöytäkirjan ratifioimiskirjan tallettamisen yhteydessä antanut seuraavan selityksen:

Suomi tunnustaa pöytäkirjan 10 artiklassa tarkoitetun komitean toimivallan ottaa vastaan ja käsitellä sitä vastaan tehtyjä valtiovalituksia sekä pöytäkirjan 11 artiklassa tarkoitetun komitean tutkintamenettelyä koskevan toimivallan.

3 §

Pöytäkirjan muut kuin lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat asetuksena voimassa.

4 §

Taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annettu laki (108/2014) tulee voimaan 30 päivänä huhtikuuta 2014. Ahvenanmaan maakuntapäivät on hyväksynyt lain voimaantulon maakunnassa.

5 §

Tämä asetus tulee voimaan 30 päivänä huhtikuuta 2014.

Taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen valinnainen pöytäkirja

--